

Lausunto valtiovarainministeriölle metropolilainsäädäntöä valmistelevan työryhmän väliraportista / Utlåtande till Finansministeriet om halvtidsrapporten från den arbetsgrupp som bereder metropollagstiftningen

63/00.04.01/2013

KH § 185

Kunnanhallitus / Kommunstyrelsen 17.6.2014

Valmistelija / Beredare: vt. kehitysjohtaja Pekka Söyriä / tf. utvecklingsdirektör Pekka Söyriä: pekka.soyrila(at)sipoo.fi

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Sipoon kunnan lausuntoa metropolilainsäädäntöä valmistelevan työryhmän 1.4.2014 julkistetusta väliraportista.

Hallitus linjasi rakennepoliittisessa ohjelmassaan (29.8.2013), että metropolialueen kilpailukyky varmistetaan, estetään segregatiota sekä tehostetaan maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelua ja toteutusta edistämällä alueen kuntaliitoksia ja kokoamalla sen tueksi metropolihallinto.

Linjausten mukaan metropolihallinnon päättävä toimielin olisi vaaleilla valittu valtuusto. Metropolihallinto hoitaisi metropoliselvityshenkilöiden suositusten mukaisesti alueen kilpailukyyn sekä elinkeino- ja innovaatiopolitiikan, maankäytön, asumisen ja liikenteen toteuttamisen sekä segregatioon, työvoimaan ja maahanmuuttoon liittyvien seudullisten kysymysten ratkaisemisen. Metropolivaltuusto hyväksyisi metropolikaavan ja sen toimeenpano-osan, joka ohjaisi kuntien päätöksentekoa maankäytön, asumisen ja liikenteen asioissa. Tämän tulee varmistaa se, että valtion kanssa yhdessä päätetyt kaavoitus- ja asuntotavoitteet täyttyvät. Metropolihallinto hoitaisi sille osoitetut seudulliset julkishallinnon tehtävät, jotka siirrettäisiin kunnista, kuntayhtymistä ja valtionhallinnosta. Valmistelussa metropolihallinnon tehtävien tarkka sisältö ja laajuus ovat kytköksissä esiselvityksen mukaisesti alueella tapahtuvien kuntaliitosten laajuuteen ja merkittävyyteen.

Metropolilainsäädäntöä valmisteleva työryhmä ehdottaa väliraportissaan kahta vaihtoehtoista mallia metropolihallinnoksi. Molemmissa malleissa metropolihallinnon tehtävät liittyvät maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen (MAL), kilpailukykyyn, elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaan sekä segregatioon eli eriarvoistumiseen, työvoimaan ja maahanmuuttoon. Mallit eroavat toisistaan tehtäväkokonaisuuksien laajuuden sekä muun muassa hallintomallin, aluerajauksen ja rahoituksen järjestämisen osalta. Molempia malleja yhdistää vahva metropolikaava MAL-tehtävien järjestämiseksi.

Työryhmä ehdottaa, että metropolihallinnosta ja sen tehtävistä säädetään omassa erillislaissa (metropolihallintolaki) sekä tehtäväkohtaisissa erityislaeissa. Metropolihallinnosta tulisi kaksikielinen viranomainen. Hallituksen linjausten mukaan metropolihallinnon päättävä toimielin olisi vaaleilla valittu valtuusto. Muita toimielimiä olisivat metropolihallitus, metropolijohtaja, lakisääteiset lautakunnat sekä tarvittavat muut toimielimet. Metropolivaltuuston vaali toimitettaisiin lähtökohtaisesti samalla tavoin ja samaan aikaan kuin kunnallisvaalit. Kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaamiseksi metropolihallinto voisi järjestää neuvoa-antavia kansanäänestyksiä, joissa asukkailla olisi äänestys-oikeus. Alueen asukkailla olisi myös äänioikeus sekä oikeus tehdä kansanäänestys- ja metropolialoitteita.

Vähimmäistehtävät-malli

Vähimmäistehtävät-malliin sisältyvät ehdotukset niistä tehtävistä, jotka metropolihallinnolle tulisi vähintään osoittaa.

Metropolihallinnon tehtävät olisivat tässä mallissa pääosin strategisia. Operatiivisia tehtäviä olisi myös jonkin verran, esimerkiksi joukkoliikenteen järjestäminen ja rakennuttamispalvelut.

Malli, jossa metropolihallinnon tehtävät olisivat merkitykseltään vähäisempiä, voitaisiin toteuttaa niin kutsuttuna pakkokuntayhtymänä. Mallin rahoitus toteutettaisiin kunnille osoitettavina maksuosuuksina ja osittain myös asiakasmaksuina. Metropolihallinnon toimivalta voisi tässä mallissa koskea laajempaa aluetta, johon kuuluisivat Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, Kirkkonummi, Kerava, Järvenpää, Numijärvi, Tuusula, Sipoo, Vihti, Mäntsälä, Hyvinkää, Lohja, Porvoo ja Riihimäki.

Valtuuston vaali voitaisiin toteuttaa siten, että metropolihallinto muodostaisi yhden vaalipiirin. Jos valtuuston alueellista edustavuutta halutaan korostaa, voidaan vaali esimerkiksi toimittaa kussakin kunnassa erikseen tai jakaa alue vaalipiireihin.

Laaja malli

Laajassa mallissa metropolihallinnon tehtäväkokonaisuus olisi kattava ja toiminnallisesti eheä. Metropolihallinnon vastuulle kuuluisi sekä strategisia että operatiivisia tehtäviä. Operatiivisia tehtäviä olisivat vähimmäistehtävät-mallin tehtävien lisäksi tien- ja kadunpito, metron ja mahdollisen jokeriradan hallinnointi, tuetun asuntotuotannon omistaminen sekä HSY:ltä siirtyvät vesi- ja jätehuollon operatiiviset tehtävät.

Tehtävien laajuuden ja merkittävyyden vuoksi työryhmä katsoo,

että hallinnon tulisi rajoittua pienempään kuntajoukkoon. Metropolihallintoon kuuluisi siten niin kutsuttu metropolihallinnon ydinalue: Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, Kirkkonummi, Kerava, Järvenpää, Nurmijärvi, Tuusula ja Sipoo. Laajempi malli tulisi työryhmän näkemyksen mukaan toteuttaa itsehallintojärjestelmänä kuntaa suuremmalla hallintoalueella. Järjestelyä puoltaisi tehtävien laajuuden ja merkittävyyden lisäksi muun muassa niiden hoitamiseen vaadittava itsenäinen toimivalta.

Ratkaisua tukee myös se, että tehtävien järjestämiseen tarvitaan merkittävä rahoitus. Tämän vuoksi työryhmä esittää, että metropolihallinnolle säädettäisiin metropoliveron verotusoikeus, joka olisi tulovero. Merkittävä osa rahoituksesta tulisi lisäksi asiakasmaksuina operatiivisista tehtävistä. Työryhmän näkemyksen mukaan valtuuston vaali tulisi toteuttaa siten, että metropolialue muodostaisi yhden vaalipiirin.

Keski-Uudenmaan kuntien yhdistymisselvityksen MALY-ryhmä on valmistellut kannanoton metropolilakia valmistelevalle työryhmälle väliraportin pohjalta.

Keski-Uudenmaan kaupunki yhdistymisselvityksen ohjausryhmä päätti kokouksessaan 7.5.2014 hyväksyä liitteenä olevan kannanoton Keski-Uudenmaan selvitysalueen kuntakohtaisten lausuntojen pohjaksi.

Liitteet

Liite 1/7 kh Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö

Liite 2/7 kh Väliraportti

Liite 3/7 kh Kannanotto Keski-Uudenmaan kaupungin suhteesta metropolihallintoon

Liite 4/7 kh Lausunto valtiovarainministeriölle

Kunnanjohtajan ehdotus

Kunnanhallitus päättää antaa valtiovarainministeriölle liitteenä olevan Sipoon kunnan lausunnon. Pykälä tarkastetaan välittömästi.

Kommundirektörens förslag

Kommunstyrelsen beslutar ge Finansministeriet Sibbo kommuns bifogade utlåtande. Paragrafen justeras omedelbart.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti esittelijän ehdotuksen. Pykälä tarkastettiin välittömästi.

Beslut

sipoo
sibbo

Ote pöytäkirjasta
Protokollsutdrag

Kunnanhallitus/Kommunstyrelsen

§ 185

17.06.2014

Kommunstyrelsen godkände enhälligt föredragandens förslag.
Paragrafen justerades omedelbart.

Sipoossa/Sibbo den 18.6.2014

Carola Juselius
johdon vs. assistentti / tf. assistent för ledningen

SIPOON KUNNAN LAUSUNTO VALTIOVARAINMINISTERIÖLLE METROPOLIHALLINTOA VALMISTELEVAN TYÖRYHMÄN VÄLIRAPORTISTA

Sipoon kunnan mielestä nykyistä MAL-aiesopimusmenettelyä ja Uudenmaan liiton toimintaa voitaisiin kehittää siten, ettei mihinkään uuteen hallintomalliin olisi tarvetta. Esitetyistä malleista vähimmäistehtävät-malli olisi riittävä alueen kilpailukyyn sekä elinkeino- ja innovaatiopolitiikan, maankäytön, asumisen ja liikenteen toteuttamisen sekä segregaatioon, työvoimaan ja maahanmuuttoon liittyvien seudullisten kysymysten ratkaisemiseen.

Metropolialueen päätöksenteon ja hallinnon osalta tulisi pidättäytyä liian raskaiden uusien hallintotasojen rakentamisesta ja keskittyä todellisten metropoliseudun strategiatason kysymysten ratkaisemiseen. Kun on tunnistettu seudullisia haasteita ja tehtäviä, olisi olennaista löytää myös seudullisia lisäresursseja niiden hoitamiseen, mutta tätä kysymystä väliraportissa avataan erittäin vähän. Metropolihallinnon rooli voisi parhaimmillaan olla melko kevyesti toimiva ja sitovilla seututasoisen strategisilla linjauksilla ja taloudellisilla keinoilla kuntia ohjaava ja kannustava, mutta väliraportin henki viittaa enemmänkin kuntien toiminnan laajasti korvaavan tai sen kanssa päällekkäisen raskaan organisaation rakentamiseen (erityisesti ns. laaja malli).

Metropolihallinnosta ei saa muodostua uutta byrokratiaa lisäävää hallintoa, joka jäykistäisi toimintaa ja heikentäisi koko alueen kilpailukykyä. Metropolihallinto ei saa myöskään olla kunnille taloudellisesti liian raskas eikä johtaa merkittäviin veronkorotuksiin ja sitä kautta kilpailukyyn huononemiseen, tältäkin kannalta vähimmäistehtävät-vaihtoehto tai muu kevyempi malli on tarkoituksenmukainen.

Lisäksi Sipoon kunta lausuu osa-alueittain seuraavaa:

Tehtävät

Metropolikaava ja kuntakaavoitus:

Maankäytön ja yhdyskuntarakenteen toimivuuden sekä asuntotuotannon osalta metropolikaava on kehityskelpoinen väline, mikäli se pidetään strategisena ja kuntakaavoitusta ohjaavana.

Metropolikaavan sitovuus voi olla tarpeellinen kokonaisuuden hallinnan kannalta, mutta sillä ei pitäisi yrittää korvata kuntien yleiskaavoitusta. Yleiskaavoituksen pitää olla jatkossakin kuntien tehtävänä. Olemassa olevien yleiskaavojen rooli ja merkitys metropolikaavan laadinnassa on myös merkittävä kysymys mm. kansalaisten oikeusturvan kannalta. Metropolikaavan ja yleiskaavoituksen suhteen pohdinnan yhteydessä on tarpeen selvittää, miten metropolin ja kuntien työnjako toimii kaavoitusta laajemmin ajatellen maankäytön ohjelmoinnissa, infrainvestointien suunnittelussa, maapolitiikan hoidossa ja tonttituotantoprosessissa.

17.6.2014

Kunnanhallitus

Maapolitiikka:

Seudullisesti yhtenäinen aktiivinen maapolitiikka on tavoitteena sinänsä hyvä. Seudullisesti yhteneväisten maapoliittisten linjausten luominen on haasteellinen tavoite, kun ottaa huomioon eri kunnissa vuosikymmeniä käytettyjen keinojen ja lähtökohtien suuren kirjon (esim. raakamaan lunastusmenettelyn hitaus, ensikertaisten asemakaavojen laatiminen yksityiselle maalle tai kaavamuuotosten arvonnousun leikkaus). Kahdessa kolmesta väliraportissa esitetystä maapolitiikan vaihtoehdosta kunnan ja metropolihallinnon toimivallan päällekkäisyys ketjun eri vaiheissa aiheuttaa monenlaisia tulkintaongelmia ja voi johtaa pikemminkin tonttituotannon hidastumiseen kuin nopeutumiseen. Tonttituotantoketjun sujuvuuden näkökulmasta vain kolmas vaihtoehto (maapolitiikan välineet kuntien käytössä ja metropolialueella välineiden laajennettu käyttö) on toimiva malli.

Asuntotuotanto ja asuntojen omistaminen:

Raportin vähimmäistehtävät-mallin esitys erityisesti ARA-rahoitteisten asuntojen rakennuttamistoiminnan tarjoamisesta kuntien vuokrataloyhtiöille on periaatteessa kannatettava ajatus erityisesti niille yhtiöille, jotka tällaista palvelua tarvitsevat. Laajassa mallissa metropolihallinnon alaisuudessa toimiva asuntoja omistava ja asukasvalintoja hoitava yhtiö olisi uusi toimija ja käytännössä se tulisi korvaamaan valtion tukeman tuotannon hylänneet yleishyödylliset yhtiöt. Tällainen uusi yhtiö tulisi kuitenkin toimimaan samoilla markkinoilla kuin kaikki muutkin ARA-vuokra-asuntoja rakentavat ja omistavat yhtiöt ja painimaan samojen kysyntään, tonttitarjontaan, kustannuksiin ja tukielementtien toimivuuteen liittyvien ongelmien kanssa. Todellista hyötyä asuntomarkkinoille olisi, jos Helsingin seudulle saataisiin valtion toimesta uusi iso rakennusliike, joka kilpailun avulla painaisi rakennuskustannuksia alemmas.

Metropolihallinnon laajassa mallissa on viitteitä epärealistisista odotuksista erityisesti asukasvalintojen ja asuntotuotannon toteuttamisen ja omistamisen näkökulmasta. Kunnissa ja kuntien vuokrataloyhtiöillä sen sijaan on valtavasti tietoa ja ymmärrystä vuokra-asuntokysymyksistä ja keinojen toimivuudesta. Kuntien vuokrataloyhtiöiden toimintaan ei saa kajota minkäänlaisilla pakotteilla, vaan niiden tulisi antaa toimia siten kuin kunnissa parhaaksi nähdään. Tuhoamalla osaavia ja tehokkaasti toimivia kunnallisia vuokrataloyhtiöitä ei voida saada aikaan positiivista kehitystä metropolin asuntomarkkinoilla.

Kuntien vuokrataloyhtiöillä on tiivis yhteistyö oman kunnan sosiaalitoimen kanssa. Olisi pohdittava, miten tällainen yhteistyö kyettäisiin rakentamaan metropolihallinnon alla toimivan yhtiön ja kuntien sosiaalitoimien välille. Tällaista yhteistyötä ei ole nytkään olemassa kuntien ja yleishyödyllisten yhtiöiden välillä.

17.6.2014

Kunnanhallitus

Liikennejärjestelmän suunnittelu, joukkoliikenne sekä liikenneinfra:

Liikennejärjestelmän suunnittelun ja liikkumisen ohjauksen tehtävien siirto metropolihallinnolle on hyvin luontevaa, koska tehtävät kytkeytyvät tiiviisti metropolikaavoitukseen. On myös nykyinen lähtötilanne huomioon ottaen loogista, että HSL:n operatiivinen toiminta siirtyy samalla metropolihallintoon. Metropolihallinnon muodostamisen yhteydessä olisi tarpeen arvioida uudelleen HSL-liikenteen kulut ja maksuperusteet huomioon ottaen eri osa-alueilla asuvien erilaiset matkatarpeet ja liikenneinfran kulutus. Laajassa mallissa metropolihallintoon tuotaisiin taloudellisesti erittäin painava taakka mittavan tien- ja kadunpidon muodossa. Vaikka raportissa ei asiaa avata, on kyse ensi vaiheessa valtion ja kuntien väyläomaisuuserien arvostuksesta ja mahdollisesta lunastuksesta metropolihallinnolle, ellei koko toimintaa rakennettaisi käyttöoikeusperiaatteelle. Raportista ei täysin yksiselitteisesti selviä myöskään se, ottaisiko metropolihallinto kaiken jo olemassa olevan julkisen katuomaisuuden haltuunsa vai jaettaisiinko tämäkin verkollisesti seudullisesti merkittäviin ja ei-merkittäviin osiin. Raportissa tulisi myös selvittää, mitä kadun- ja tienpidolla tarkoitetaan. Kuntien katuverkon ylläpito sekä yksityisten teiden tukeminen ovat liian yksityiskohtaista metropolihallinnolle, koska ne ovat luonteeltaan lähipalvelua. Kyseinen ratkaisu voisi haitata myös paikallisten tienylläpidon pienyrittäjien elinkeinoa.

Ympäristötehtävät, vesihuolto ja jätehuolto:

Ympäristötiedon hallinnan siirto metropolihallinnolle on hyvin luontevaa, koska tehtävä kytkeytyy tiiviisti metropolikaavoitukseen. HSY:n operatiivisen toiminnan siirto metropolihallintoon merkitsisi kunnille HSY:n "pakkojäsenyyttä" ja mahdollisesti lisääntyviä menoja niille metropolialueen kunnille, jotka eivät vielä ole HSY:n jäseniä. Metropolialueella on myös muita vesihuollon ja jätehuollon toimijoita, kuten Tuusulan Seudun Vesi ja Kiertokapula. Näiden suhde HSY:hyn pitäisi perusteellisesti selvittää.

Ympäristöpalvelujen osalta tulisi tarkastella muutakin kuin HSY:n nykyistä toimialaa. Väli raportissa ei käsitellä lainkaan ympäristönsuojelun, ympäristöterveydenhuollon, elintarvikevalvonnan tai eläinlääkintähuollon tehtäviä, vaikka näilläkin on merkittäviä ylikunnallisia lähtökohtia ja vaikutuksia. Ympäristötiedon lisäksi tarkastelua tulisi laajentaa seudun ja kuntien tietohuoltoon kokonaisuudessaan. Tavoitteena olisi luoda koko metropolialueen laajuinen tietohuolto- ja paikkatietopalvelu.

Kilpailukyvyyn tehtävät:

Kilpailukyvyyn kannalta metropolihallinnolle osoitettaisiin kilpailukyky- ja elinkeinopolitiikkaan liittyvät seudulliset strategisen tason tehtävät sekä aluekehitystehtävät Uudenmaan liitolta. Metropolihallinto huolehtisi mm. alueen markkinoinnista. Alueen kannalta olisi kannatettavaa, että koko metropolialuetta markkinoitaisiin yhtenäisenä alueena ja asiakas voisi valita toimintansa kannalta parhaan sijainnin. Kilpailukyvyyn kannalta uhkana on, että metropolihallinto lisää byrokratiaa ja toiminnan ketteryys kärsii.

Segregaation torjunta:

17.6.2014

Kunnanhallitus

Kuntanäkökulmasta väliraportin esitykset vaikuttavat tarkoituksenmukaisilta. Raportissa ei kuitenkaan käsitellä maahanmuuttoa asuntokysymyksenä eikä pohdita mitenkään vuokra-asuntojen sijoittamista segregaaation ja etnisyyden näkökulmista. On hyvin oletettavaa, että pakolaisia kyetään metropolihallinnon toimesta asuttamaan nykyistä tasapuolisemmin koko metropolialueelle heidän tarvitessaan ensiasunnon. Asumisneuvojatoiminnan ottamista metropolihallinnon tehtäväksi pitäisi pohtia tarkemmin. Asumisneuvojatoimintaa voi olla monenlaista. Häätöjä ehkäistessään kunta usein maksaa asukkaan vuokravelat. Asian hoitaa käytännössä kunnan sosiaalitoimi, jolla on läheinen yhteys mielenterveys- ja päihdepalveluihin, koska tätä asiantuntija-apua asumisneuvoja usein tarvitsee. Asumisneuvontatoiminnan erottaminen kunnan sosiaalitoimesta ei kuulosta kovin toimivalta.

Ruotsinkieliset palvelut:

Väliraportissa on osana oikeudellisten reunaehtojen arviointia arvioitu myös kielellisten oikeuksien toteutumista metropolihallinnon perustamiseen liittyen. Koska metropolihallinnosta tulisi kaksikielinen viranomaisen, tulisi kielellisiä oikeuksia koskevat muodolliset ja tosiasialliset oikeudet ja velvollisuudet ottaa metropolihallintoa järjestettäessä huomioon, eikä nykyinen palvelutaso saa laskea, erityisesti tämä koskee nykyisin kaksikielisiä kuntia.

Palveluiden saatavuus asiakkaan omalla kielellä tulee jatkossakin yhdenvertaisesti turvata palvelun järjestäjän, eli itsenäisen kunnan, toimesta. Ruotsinkielinen lähipalvelu hoidetaan jokaisessa kunnassa. Kun volyymietujen tai pienten erityisryhmien palvelujen kannalta tarvitaan enemmän yhteistyötä, luodaan kuntien yhteistyönä tarvittavia palveluja. Kaikissa päätöksissä kaikilla tasoilla on tehtävä kielellinen vaikutusarviointi kansallisstrategiassa säädettyjen normien mukaisesti.

Yhteistyö valtion kanssa:

Kuntanäkökulmasta väliraportin esitykset vaikuttavat tarkoituksenmukaisilta, mutta esittelyssä mainittu sopimuksen sitovuutta lisääväksi tarkoitettu valtion rahoituksen "sanktioleikkuri" ei istu hyvin kokonaisuuteen, jossa tavoitteena on valtion, metropolihallinnon ja kuntien kumppanuudessa edistää metropolialueen kehitystä yhteisin keinoin. Aiempi kokemus on osoittanut, että valtio on itse ollut epäluotettavin kumppani juuri seudullisen infran rahoituksen järjestämisessä. Toisaalta infrarahojen rangaistusluonteinen leikkaus tuskin auttaa esim. asuntotuotantotavoitteiden saavuttamisessa, jos resurssien puute on sitä jo ennalta vaikeuttanut.

Rahoitus

Metropolihallinnon rahoitustarve aiheutuisi sen tehtävistä. Rahoituksen järjestämiseksi on periaatteessa kaksi päävaihtoehtoa: verot ja veroluonteiset maksut, joiden tuotto ohjautuu metropolihallinnolle suoraan, ja kuntien metropolihallinnolle maksamat maksut, joilla voi olla erilaisia perusteita.

Vähimmäistehtävät-mallissa väliraportin ehdotuksen mukaan rahoitusmallina olisi kunnille osoitettavat maksuosuudet. Arvion mukaan rahoitusosuuksien suuruusluokka olisi 250 euroa/asukas/vuosi tai noin 5 % kuntien verotuloista.

17.6.2014

Kunnanhallitus

Laajassa mallissa metropolihallinnolle siirrettävät laajat tehtävät merkitsisivät varsin mittavaa rahoitustarvetta. Alustavan arvion mukaan metropolihallinnon rahoitustarve esitetyillä laajoilla tehtävillä ja metropolin ydinalueeseen rajoittuvalla aluerajauksella vastaisi 3–3,5 %:n suuruista metropoliveroa.

Kuntien verotaakka ei saa kasvaa metropolihallinnon takia. Mikäli veroaste nousee metropolialueella liikaa, on pelkona asukkaiden siirtyminen metropolialueen ulkopuolelle ja metropolialueen kilpailukyvyn huononeminen. Rahoituksen ja kilpailukyvyn kannalta vähimmäistehtävät-malli olisi parempi, se pystyttäisiin järjestämään ilman suuria tuloveron korotuksia. Rahoituksen kannalta kiinteistöveron käyttö olisi tuloveroa kannatettavampi ratkaisu.

Metropolihallinnon toiminnan rahoituksen tuleekin perustua pääosin kuntien maksuosuuksiin. Laajaan metropolihallinto-vaihtoehtoon kaavailtu uusi veronsaaja metropoliveroineen ei sovellu suomalaiseen paikallishallintoon eikä ole taloudellisesti mahdollinen nykyisessä taloustilanteessa, jossa kestävyysvajetta on kurottava umpeen. On erittäin todennäköistä, että yhdyskuntakehityksen yhteenlasketut kustannukset nousevat nykyisestä, eikä arvioidun 3–3,5 %:n metropoliveron vaikutusta voida kompensoida vastaavilla menosäästöillä kunnissa. Seurauksena tästä on, että metropolialueesta tulee asukkaille ja yrityksille ympäröivää aluetta kalliimpi, mikä edistää näiden hakeutumista nykyistäkin kauemmas ydinalueesta ja yhdyskuntarakenne hajautuu edelleen metropolitavoitteiden vastaisesti.

Kuntien tehtävät, jotka metropolihallinto hoitaa, tulee rahoittaa kuntien maksuosuuksilla ja tehtävistä kerättävillä maksuilla. Valtion tulee rahoittaa mahdolliset valtiolta delegoitavat tehtävät. Raportissa valtion tehtäviin puututaan osittain, muttei rahoitusosuuteen. Metropolihallinnolla voisi olla keskeinen rooli seudun kehitykselle tärkeiden liikenne- ja infrastruktuurihankkeiden rahoituksen järjestämisessä.

Hallintomalli

Kysymys metropolihallinnon hallintomallista on toissijainen ja täysin riippuvainen siitä, minkälaisia tehtäviä metropolihallinnolle annetaan. Perusolettamuksena on, että metropolihallinnon pitää olla tehokkaampi kuin tämänhetkinen hajautettu rakenne. Raportin mukaan esitetyt hallintomallit vaikuttavat erittäin kalliilta. Kevyt malli lisäisi Sipoon kunnan kustannuksia +250 %, laaja malli nettoveroja +2–2,5 %.

Metropolihallinnon tulee keskittyä strategiaan tehtäviin ja sen hallinnon tulee olla mahdollisimman kevyt, ketterä ja kustannustehokas. Erityisen tärkeää on, että suunnittelu, päättäminen, rahoitus ja järjestäminen ovat saman vastuullisen hallintoelimen alla. Väli raportin mukaan ei tältä näytä. Etenkin valtion ja metropolihallinnon välinen rooli on auki.

Vaalit ja osallistuminen

Alueellisen edustavuuden ja lähidemokratian kannalta on tärkeää, että koko alueelta on edustus metropolivaltuustossa ja että jokaisella mukana olevalla kunnalla on edustaja. Vaalit tulisi järjestää useammassa kuin yhdessä vaalipiirissä ja jokaisella kunnalla tulee olla vähintään yksi paikka valtuustossa. Vaihtoehtona tulisi harkita kuntien välillisesti valitsevia toimielimiä.